

IV Mulgi pidu. Tagasivaatemine

Tettu! 4. juunil olli Paistun IV Mulgi pidu. Ümärigult sai sellest päeväst osa 4000 inimest – nii ülesastjat kui pidulist.

Pidulistege kõnelden paistap, et pidu läits kõrda. Laada pääl olli küländ oma kandi käsütüü ja söögige kauplejit, lastel jakkus tegemisi terves päeväs ja süvväjuvva olli kah egät sorti.

Mul om süämest ää miil, et käimä ollive tullu kah mede armsa sõbra ja kultuurikillu Kihnust, Saaremaalt, Võrust, Viru- ja Setumaalt. Pallald ütte oiden ja kuun asju aaden saame me oma väärt kultuuriperändust oida ja kaitsa.

Eesti Vabariigi Presidendi kõne enne suurt õhtust konserti tei mulgi engel pai ja tõst kindlaste mulke endetäädmist. Mulgi Kultuuri Instituut om uhke, et instituudi iistseisja om EV President. Eestin ei ole kuigi pallu asutusi, kes saave uhkusege ütelde, et nende iistseisja om ammatin olev president. Aga Mulgi Kultuuri Instituudil om!

Ku ma küsisi, kas ärrä president om valmis peräst oma ammatiaa lõppu mede iistseisja edesi oleme, sis sai vastusse – kui te sedä tahade, sis iki. Muduki tahame! Nõnda et sügüse, ku tulep uus president, om mede iistseisja iki president Ilves, kelle

juure om sügäven Mulgimaa sihen joba vähembeste 18. aas-tesaast saati.

Mulgi pidu ettevalmistemine akas pääle joba rohkemb ku aaste tagasi ja om selge, et siast pidu ei saa tetä ütinde, kateksi egä kah mitte kolmeksi. Sii om miiskonnatüü.

Mulgi Kultuuri Instituut olli küll pidu iistvedäje, a teime sedä ütten Villändi vallage.

Nüid ma tahaski kigest süämest tänäde kikki, kes ütte või tõist muudu avitive pidu iluste ärä pidäde.

Miu kige suuremb tänu ja kumardus:

Alli Laande – õhtuse konserti „Lääme kiike katsumaie“ sisu luuja ja päämine püüne pääle säädja;

Kristjan Õmblus kuure pääjuhateje;

Kristi Pajuste ja Valdeko Kalamees – pidu tantsusäädjä ja tantsujuhi;

Margus Põldsepp – rahvamuusikide nõnamiis;

Piia Mänd, Anne Freimuth, Heino Lapp, Tanel Raud – kandsive uult piduplatsi, vabahtlike, rongikäigu ja päeväste tegemiste iist;

Toni Eek – piduplatsi säädja ja kunsnik.

...ilma teiete ei oles sii suur üle katessa tunni käinu pidu küll teos saanu!

Mulgi pidu tule panni palame Mulgi Kultuuri Instituudi iistseisja, president Toomas Hendrik Ilves esi. Temä kõrvan seisäve Mulgi Kultuuri Instituudi juhatei Kaja Allilender ja mulke vanemb Peeter Rahnel.

Tulevene, juubeli vurhvige V Mulgi pidu tulep Eesti Vabariigi 100. sünnipäevä aastel – 2018 Alliste kihelkonnann Abjan.

Ma looda, et mulgi miil ja vaimuperändus eläp ja tulevese pidu pääl om meil viil rohkemb ülesastjit ja pidu saap tõeste juubeli vääriline.

Kaja Allilender,
Mulgi Kultuuri Instituudi juhatei
ja pidu pääkõrraldei
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Rongikäigu ihenotsan astsive pidu kõrraldeje, mulke vanembe ja mede külälise. Pildi: Neil Viskov

Raasike mõttit IV Mulgi pidu murule säadmise pääle

Jah, jälle om sii tore päe müüdä lännü ja süämen om pallald mälestuse ja raasike tühjust kah. Sedäsi om sii iki, ku mõni väegä oodet asi müüdä saap.

Siikörd olli joba nelläs Mulgi pidu, mes siikörd sis Paistun maha peeti. Miul om ollu õnn olla kolme pidu murulesäädje ja kikke tegemisi nätä kõrraldejide puuld. Egä kõrd om ollu raasike esitmuudu ja mure om kah esitmuudu. Üits asi om pallald jäänu üttemuudu: ku konsserdi viimane lugu saap mängit ja kik tegelise om muru pääl, sis süä tahap kurku tulla ja silmä om kogundi likke.

Sii pidu saap sedäsi valmis pallald väegä pallude inimeste kuuntüün ja ettevõtmissel. Pidu

jaos om vaja pallu raha kah. Sedä ei saa tetä ütinde. Siikördse pidu tegije ollive viimätsse pääl ja ka kikk tansje, pillimängje, laulje, tüümehje, laadalise ja külälise avitive selle õnnestumise jaos ütten.

Miu käest küsti enne pidu, et mes om sellel pidul tõistmuudu ku muiel maakonde tansu- ja laulupidudel. Vällästuuld kaien sii ei olegi tõistmuudu – lauldas, tansites, mängites pilli ja inemise om kik üte latsi pääl. Mulgi pidu esierällikkus om inemiste endi sihen, sii om tunden, süämen.

Selle tõistmuudu tunde ansive kik käsitüülise, ken teive talve juhendejidel sada peokinnast. Rõõmutunde tõive kirivesten mulgi rõõvin latse, ken õpetejide käe all mitu kuud tansse ja laule õpsive. Suure tansje, laulje

ja pillimängje kah, ken võtve nõndapallu aiga, et kik laulu, tansu ja pilliluu selges õpsive ja konsserdil ette kansive. Selle tunde ansive laadalise ja ettevõtje, ken tullive laada pääle oma tüüd ja tegemist tõistel näütäme ja edesi anme. Lämme kodutse tunde tõive looma, ken laada pääl lastel rõõmu teive.

Pidu valmistedi ette terve aaste. Tuleveses pidus soovi mia, et sii tunne oles kigi Mulgimaa inemiste sihen. Oma mõtte pidust tahas lõpete Mulgi pidu vanaesä sõnadege: „Küll om uhke kodun olla, mäe otsan mängite, tamme otsan tansite, Mulgi õimun õisate!“

Pidu murulesäädje
Laande Alli

Otsalise sõitsive piduplatsi pääle uhkeste obesege.

Esi tettu suure asja

Mulke selle aaste kige suuremb ettevõtmine, Mulgi pidu, om läbi. Selle pidu päämine püüne pääle säädja Laande Alli ütél mulle, et egä kõrd, ku siande kavva ette valmistet ja oodet asi läbi saap, om temä engen tühi tunne. Kuigi tüüd olli maru pallu, kuigi kik es lää peris nii, ku plaanit, kuigi paari päevä oles ettevalmistemise jaos viil vaja ollu, kuigi ...

Egä suure pidu, kokkusaamise vms ettevalmistemine võtap iistvedäjidel ulka aiga, vaiva ja närvi. Mõnikõrd tekkup tunne, et enämb ei jõvva, olgu sii perämine kõrd. Ometi lääp aig edesi, tulep uus aaste, uvve mõtte, uvve tagastutsiteje ja asi lääp jälle edesi. Om äräütlemede ää, et om inimesi, kes võtave iki jälle oma õlgu pääle selle rasse kuurme ja viave vankre üle kivide ja kände, läbi suu ja kadajepuhmide mäe otsa vällä. Egä kõrd. Kuigi pallald na esi tääve, kui pallu vett ja vilett selle man nätä tulep.

Oleme ärä arjunu, et meil om Mulgi pidude ja konverensi, kodukandipäevä, laada, Nava Lava, Karksi miipäevä, Tõrva Tule päevä, „Las jää ä üitski mõts“, Adamsoni murdeluulevõistelus ja pallu muid ettevõtmisi nii Mulgimaal ku mujal. Nii om mede oma inimeste esi tettu suure asja.

Om peris ää, et pääle siandse ärätegemist tulep sissi tühi tunne. Sii utsitap jälle otsast pääle akkame, uneteme kik alva ja tegeme edesi, edesi, edesi ... seni, ku tühjus saap jälle täis.

Kristi Ilves
Toimendei

Tarvastu murdering om 10 aastet kuun käinu

Sii olli kümne aaste iist, ku Sedimest kõrda tulli Tarvastu raamatukogun kokku mulgi keele ring. Mede edimene iistvedäi olli Laande Alli Lillist. Kik olli mudu äste, a sii vilbus olli man, et me õpseme Tarvastu murrakut Karksi murraku sugemidege.

Ildamb nakas meile Tarvastu murrakut oppame Ilvese Kristi. Võtt peris pallu aiga, ku me saime nakate mulgi kiilt kõneleme. Kige rassep olli rammatika. Sai iki nalla, ku nakassime sõnu püürmä ja käändmä.

Algusest pääle om kohal käinu ja pallald mõne ütsiku tunni vahele jättän Perve Maie, mia esi puudusi peris edimesest tunnist, sama usine om ollu Sepa Arvi ja Kasendi Sirje. Viimätsil aastil om nigu raudnagla egä kõrd platsin ollu Sootsi Egon ja Järve Mari. Aastidege om mede ringin käinu pallu rahvast ja tore om kah sii, et mitme tühünkäija inimese levväve vahepääl muu tegemise kõrvast aiga mulgi kiilt õpma tulla.

Annap miilde tulete, mida kikke om kümne aaste sihen tettu. Om käit egätsugutsil kotsil. Näituses kige Mulgi pidude pääl, Mulgi konverenssel. Oleme käinu Villändi murderingi tegemisi kaemen ja esi külälisi vastu võttan. Mineve sügüse võõrustime näituses Karksi Mokalaada naisi ja keväde käisive Tõrva murderingi inimese mede man.

Mede ringi kige suuremp luulete om rovva Maie Perve, kel om egäs kõrras paar-kolm uut luuletust valmis tett. Miä esi ole tädi Maali nime all kirjutun luuksit aalehte Üitsainus Mulgimaa. Kui mede ringin käis viil Raudsepa Elli, sõs ta kirjut maru äid nallalugusit ja Sootsi Egon mõist kah äid kõverpiigle lugusit kirjute.

Ku akas pääle Mulgi mälumäng, pannime kokku oma võistkonna, mes sai nimes Võrtsu Veerest ja om kik neli uuaiga

Tarvastu murderingi rahvas Olstren Kindralimäe pääl. Pilt: erakogu

egäst mälumängust osa võttan ja iki edimese kümne sihen ollu, minevaaste kogundi kolmas. Ütsikit mänge oleme ärä võitan kah.

Suur tüü om ollu kah Sanderi Kristjani ulmejutu „Ei puhka siu sihen“ ümmerpanek. Sedä oleme vaheaigege tennu paar talve ja varsti piav valmis saama. Akassime sedä tegeme Kristjani naise Mari utsitemise pääle, et täädä saia, kas tänapäevätsist ja tuleviguasjust kah mulgi keelen kirjute saap. Ümmerpanek om muduki rasse, a nalla saap selle man kõvaste.

Mede ringi kige kuulsamb ja tublimb osaline om kindlaste Perve Maie, kes om vällä andan joba kaits mulgikiilset raamatut ja kolmas oodap suhvlöpöhjan oma järke. Maie om egä kõrd osa võttan Hendrik Adamsoni murdeluulevõistelusest, mitu kõrda sääl ärä märgit ja selle 2012. aastel mulgikiilside salmiksidade ärä kah võitan. Selle kige man ei massa ärä unete, et Maie om peri Saaremaalt ja võip prillagi viil ilust saare kiilt kõnelde ja sellen murden kah salmiksit kirjute. Mede õpeteje Ilvese Kristi om mitu tüüvihku vällä andan ja ollu

osaline mitme raamatu ja üte lauluvihu tegemise man.

Kümne aaste lõpetuses sai lehekuu katekümne viiendemel päeväl murderingi rahvage üits tillike uvireis ette võet. Sõitsem Mustlast mede ringi liikme Muni Ölme poole Olstrese, kun istsime raasike ja seime Mulgi putru. Peräst käisime läbi mitu Olstre kandi vaatamist väärt kotust. Akassime pääle Kindralimäest, sõs käisime Pätsiveskel, kun mede riigivanemp Päts olli 1931. aastel tamme istutenu. Pääle selle vaadessime endist Pulleritsu koolimaja ja saime tuttaves selle inglimest pererahvage. Kige viimäne kotus olli lõõtsapillimihe Pärtma Reinu Lõo talu. Kullessime mõne pilliluu ja aime nõndasama juttu. Sii olli ilus lõpetus mede kümne aaste tüüle.

Ma usu, et me käime kuun, õpime mulgi kiilt ja oiame sedäviisi au sihen oma esivanembide perändust viil vähembelt kümme aastet. Sügüse oodame muduki oma punkti kah uusi murdevilisi.

Mängle Ants

Tarvastu murderingi liige

9.–10. septembreni om Karksi-Nuian IX Miipidu

9. septembrel kell 19 ürajates vanfaarimänguge konsert „Tänu ja valgus“ Karksi ordulinnusen, kun astuve üles nii oma inimese ku kaugembelt tuleja ja Sakala miiskuur.

Külavanembe ja kõrraldeje paneve palame tulekujude ja lõkke. Põnevade tegemiste abige saias tuttaves Karksi kandi vanade kommetege.

10. septembrel kell 10 tetäs Karksi-Nuian valla IX Miipidu. Oma ala asjatundja kõneleve miiasjandusest ja käimä tulep miipäeve iistseisja Helir-Valdor Seeder.

Karksi valla kultuurikeskuse ümmer ja linna pääl om suur sügisene laat. Laada pääl om õpikambre, kun saap mekki egät sorti mii- ja muid oma kandi süüke (üten tegemise õpetustege), massaasikambren tetäs miimassaasi.

Laada pääle kutsume kikki kaupmehi müümä oma käsitüüd, mii- ja aiakaupa, söögikraami ja muud ääd. Muduki saap kah õnneratast keerute. Osta saap mesindustarbit ja kunstkärgi. Lastege lustip Suur Mesimumm, linna pääl saap rongige sõita ja õpikammerden midägi oma kätege tetä. Kindlaste oodame latsi ja koolinuuri osa võtma „Nunnu“ konkursist. Selle jaos tulep keväde mulda pantu siimlest kasvate sügisel ilus suur „nunnu“.

Kogu sedä tralli jääp lõpeteme ansambel Laine.

Rohkemb täädust saap Karksi valla, Karksi Valla Kultuurikeskuse ja Karksi-Nuia Aianduse ja Mesinduse Seltsi kodulehte päält. Küsi manu tel 5695 8776.

Leili Nael
Miipidu iistvedäi

Mõtsatalu linnupesä

Nava talu usse ihen äitsmit täüs lumepallipuhman olli muusträstä pesä. Mede tüü, käimise ja ääle ollive säälsaman pesä kõrvan. Vaadessime üle pesäveere ja lugesime mune, õiget sotti es saagi. Üits ommuku näi ma üle pesäveere peräni aet nokapaari oma eluõigust nõudman. Kähen olli andmise ja võtmise, ilma armute jagamise aig. Pääle edimest lennupruuvi sai linnuke aru, kun ta om, kelle iist ja kudus tulep uult kanda.

Tuhandit siivälüuke päevän, vahetpidämede, seni ku om, midä võtta ja kellele anda.

Nüid om pesä piaaigu tühi. Üten teime oma pesä, üten kansime ette oma laulu ja tansu, üten otseme uusi pesäkotussit, kõrraldime vestivale ja tansupidusit, senikavva ku üitskõrd saame aru, et siivä om tõntsi ja ei kanna nõnda äste ku ennemb.

A kevädeld kõnnime iki ja kaeme, egäüits esitmuudu, uusi pesäsit, poigi, loeme mune ja oo-

dame edimesi lennupäevi. Meil om vaja aru saia, kes me oleme, kunkottale lendäme.

Nava Lava siivä ei ole egävese, laulu kah väsive. Nõnda sii mõte lennäs üle Nava talu ja lava, üte usseiaia päält tõise pääle ja ei ole tähtis, kas om tali, keväd, suvi või sügüs.

Just prilla sai täädä, et pesän olli viis poiga. Miande õnn!

Jaak Kõdar

Nava talu peremiis
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Seedri puukuul müüp väärt kaupa ja Polli nime

Pollin, peris maaülikooli aiandusuringide keskuse lähiksen, om joba aastit oma istikuäri aanu Seedri puukuul. Tänu peremihe Elmar Zimmeri targale asja-aamisele ja väärt kaubale om siin kasunu puid-puhmit üle Eesti nii suurden ku tillembin aidun.

Vöis arvate, et ku kaits istiki-dege kauplejet om ütstõisel nõnda lähiksen, sis ei lää äri vähembelt ütlet neist kuigi äste. A Elmar Zimmer sedäviisi ei arva. „Sii om just kõva pluss! Eesti aiapidäje jaos om Polli väege sõna, me tarviteme sedä ende tutvustemise man pallu. Polli nimi ütlet, et kaup om aus ja ää. Muduki ei tüüte me peris üttemuudu, sest Polli om poole-niste riigiasutus, meil om eraäri. Ku suuren ettevõtetten saap mõnele äri-le raasike pääle kah massa, sis me omal sedä lubade ei vöi. Mede kaup om kallimb. A kundede tääve, et sii om oma inda väärt. Kumbki äri aap oma juunt ja kaup om meil kah raasike esitmuudu, nõda et üleaidse om meil ää ja om ju tore, ku kunde saap valide. Kate pääle om meil väige pallu ja esitsugust kraami paku.“

Peremiis esi õpp aiandust Venemaal Mitšurinsk ja säält suunati ta 1976. aastel Polli tühü. Majaahemise jaos anti maatükk ja säält akatigi esi kah väikestviisi puid-puhmit müügi jaos kasvate-me, et tilliksel palgal vähä manu saia. Kigepäält ollive maasiku-taime, sis tullive marjapuhma ja villäpuu. Ku 1989 läits talude tegemine valla, sis vött pere nõus peris oma äri tetä. Üte puuistiku kasvatemine vötap 4–5 aastet, järg olli ju joba ehen ja sedäsi olli ää oma taluge pääle akate. 2000. aastel sai talust osauhing. Nõnda et istikuäri om peremiis sama kotusse pääl aanu joba 40 aastet.

Maaettevõtja man om suur asi, ku ta saap külärähval tüüd kah paku. Zimmer kõnelep, et mine-ve suvel olli tal 16 tüütigijet, a tä-navaaste tulep rohkemb, sest ulka praktikante om kah man. „Mul om ää tüülise, enämus joba kavva aastit siin käinu, a alb om sii, et mul ei ole neile aastet läbi tüüd anda, keväde vöta tühü ja sügüse saave jälle valla. Mede tüüsäduse

ei ole nende jaos kuigi ää – kuigi me massame tüütukassasse kogu aig massu, ei saa na talve midägi. Mujal ilman saave uuajatüülise iki talve kah raasike raha. Ju sis piap suvel nõnda ää palk oleme, et tali üle eläde,“ kõnelep peremiis. Talvitse tüü tetäs puukoolin ää oma perege.

Prilla om Seedri puukooli müüginimekirjan ümärgulid 350 eri puud-puhmast. Aastete müvväs ää 20 000 villäpuud ja 10 000–15 000 marja- ja ilupuhmast. Kokku om puukoolin prilla üle 100 000 taime, sest üte villäpuu kasvatemine vötap 5 aastet ja marjapuhmas või ilupuu nõvvap 3 aastet uult, enne ku tedä müvvä saap.

Kaup müvväs kohapäält Pollist ja pallu kävväs laate pääl. A Seedri istikit vötave müüki kah tõise müüjade, sest enämb-jagu saap aru, et midä rohkemb eri sorti kaupa paku om, sedä rohkemb kundesit tulep. „Mulle miildip, et tõise taimekasvateje vötave mede istikit müüki. Nen-dege om ää kindel, na tunneve taime engeelu ja mõistave nende iist uult kanda,“ kitap peremiis kuuntüüd ja ütlet, et tänavaste om müüginumbre jõudsaste kasunu. Suurtest puutest pakuve Seedri kaup näituses Hansaplant, Hortes ja Decora.

Kuigi poodin om nüüdsel aal kikke saia, tahave inimese järest rohkemb puhast Eestin kasunu süüki ja esieränis ää, ku sii om oma kodun kasunu. Selleperäst om villäpuu ja marjapuhma mede inimeste ulgan iki innan. „Suurmuud om prilla sammasu-binepuu, neid me ei jõvva nõnda pallu kasvate, ku vaja oles. Nii om madale, vötave vähä ruumi, akkave noorelt kandma ja kõlba-ve äste kah linnaaida, kus maad jao peräst kähän om. Joba om olemen kah sammasploomi,“ kõnelep Zimmer moodukaubast. Kige rohkemb ostetes iki ubine-puid ja eestlaste lemmiksort om „Liivi Kuldrenett“, äste lääve kah temäst aretet sordi, nt „Kasper“ ja „Liivika“.

Koduaidese ostetes nüüdsel aal pallu nõuistikit – nii om puutai-me, mes om potti kasume pant ja istutedes ütten mullapallige. Tänu

Elmar Zimmer soovitep julgeste viinamarju kasvate ja näitap, et temä kasvumajan om säugu joba peris suure. Pilt: Kristi Ilves

sellele ei saa juure istutemisege viga ja puuksel ei jää kasu kinni, ta akkap aastet ennemb kandma. Siandsit taimi saap istute aastet läbi. Muduki om taim ka poole kallimb ku arilik, a ta om mugav ja kindel ja selleperäst inimestel miildip.

Päämine jagu Seedri puukooli kundest omgi peremihe sõna-de perrä ariligu koduaiapidäje. Aiandusettevõtetele läp kuni üits kolmandik istikist. „Suure aia käive PRIA rahajagamise järgi, nüüd akkave jälle tuleme. Mede istikidege om luudu mitmit Eesti kige parembit aidu, esieränis saarde pääl ja Lääne-Eestin, kun om pehmembe ilma. Ektari pääle läp 500–1000 villäpuud. Prilla omgi meil ihen üits 10 ektari suu-rune aid, mes puid uut,“ sellätep peremiis.

Me kik oleme kuulu irmulu-gusit sellest, ku pallu vällämaa puuvillu ja marju pritsit om, ja tääme, et mõskmede neid süvvä ei vöi. Elmar Zimmer kinnitep sedä juttu. „Löunemaal ei saa ilma, sääl om ilmastik tõine, taimeagusi ja söödikit rohkemb. Meil om sellest ää, et Eestin saap ulka vähembe pritsmisege läbi. A peris maheste miu arust iki kah ei saa, kui sis pallald koduaian vöip söödiku ää korjate ja nõgessevett tetä. Nüüdsel aal tetäs üle mailma nn integreeritu taimekaitset. Sii

tähendep, et pritsites pallald sis, ku sii ädävajalik om, mitte egäs juhuse. Kuigi inimese ütlevä, et puid mürgitedes, sis mia sedä nõndaviisi ei näe. Sii ei ole mürgitemine, rohkemb om ta kaits-mine. Nii aine om rohkemb rohu ku mürgi ja asi om samamuudu ku apteegirohtege – ku tarvitete ää kõrral ja mõistusege, sös om tast kasu, a ku ülearu tarvitete, tiip kahju.“

Prilla om nõut kaup kah viinamarjaistiku. Peremiis ütlet, et sii om Eestin peris ää äri ja tasup pruuvi. „Meil saap tedä põhimõt-teliselt ilma keemiade kasvate, a lõune puul tulep 15–20 kõrda pritsi, sääl ilma ei saa. Eestin saap kasvate nii lavva- ku veinimarja ja om olemen uvve sordi, mis mede ilmale vastu piave.“ Vähemb tuntu liikest soovitep ta süüdävet kuslapuud ja tuumpih-lakat. Neid saap meil kah ilma keemiade kasvate. Kuslapuu mari om väige kallis, sest temä sihen om uskmede pallu äid ainit, mes Euruupa inimese vanale kerele äste mõjuve ja tervist parandave. Rohuvirmade ostave neid marju ää innage kokku.

Istikuäri kõrvan kasvap egä aastete järest kah vähä tuntu marjest ja puuvilläst tetu süüke müük. Kuuntüün Polli aiandus-uringide keskusege tetäs Seedri kraamist mahlu, sahte, jahusit

jm. Osta saap näituses kultuur-pihlaka jahu, alõtsa, pirni ja aroonia mehu, lodjapuu ja ubine püreed jm. Nii söögi om uvve, põneve ja tervisele ää. „Päämine om sii, et kik väärt aine, mes om tuure marja või puuvillä sihen, jääs alla. Selleperäst käip kik sii ümmertüütamine äste madale kuumusege kah. Siimle teeme kah jahus, sest just nende sihen om kige suuremb vägi, a arilgulid jääve nii tarvitemed. Marjajahu-sit vöip panna süüke sissi, a esi segäme kah pressijääkest tetu jahu näituses mahlu sissi. Sedäsi ei lää midägi kadume,“ kitap Zimmer Polli aiandusuringide keskuse abige leti pääle jõudan kaupa. Ta kinnitep, et nii uvve asja om oma tervisest lugu pidäve rahva ulgan innan ja esiki mitme rahvatohetre ostave ja tarvitete tohterdemise man neid väege süüke.

„Maja, ilma aiaksede, ilma üteti puu ja puhmade lage vällä pääl om ku kumali tõugat kast.“ Nii oma kandi kirjamehe August Kitzbergi sõna om Seedri puukooli kinkmisekaardi pääl ja nende järgi käip elu ettevõtetten, kun oidas au sihen vanu aiapidämise kombit ja Polli nime, a proovites järest uusi asju kah.

Puukoolin käis Kristi Ilves

Mulgimaa Peremäng tulep sii aastet kolmen jaon

Mineve suvel ürijät Mulgimaa Peremäng tulep jälle, siikõrd kolmen jaon: 2. juulil oodetes uvilisi Alliste ja Paistu kihelkonnas, 23. juulil Karksi kihelkonnas, 13. augustil Tarvastu ja Elme kihelkonnas.

Kolmes tetti Mulgimaa sel-leperäst, et minevaastene mäng näidäs, et kik viis kihelkonda üte päeväge läbi sõita om pallu ja sedäsi ei jää küländ aiga üte kotussege tuttaves saia.

Mulgimaa Peremäng om lusti-line kige pere mäng, mille käigun

saave inimese lähembelt tuttaves Mulgimaa küläde, talude, luuduse ja äridege. Mängu mõte om näidä-te inimestel Mulgimaad ja mede elu-olu. Egän mängupunktin oodave osalisi põneve ülesande, õpikambre, uvireisi, mälestuse jpm.

Sii aastet saap kah mängupapre pääle templit korjate ja peräst loo-sites osavõtjide vahel vällä auinna. Papre saap kate euru iist osta üits-tapuha miandsest mängupunktist.

Mulgimaa Peremängu viave Mulgimaa Arenduskoda, Viljan-dimaa Arenduskeskus ja ühendus

Kodukant Viljandimaa ütten kigi seltse ja asutustetege, kes mängu aal vöörit oodave. Rohkemb täädust saap Mulgimaa Peremängu Facebooki-lehe pääl.

Anneli Roosalu

Mulgimaa Arenduskoda Mulgi kiil: Kristi Ilves

IV Mulgi Pidu siit- ja säältpuult vaadeten

Mulgi pidu päältvaatejide ulgan ist kah president Toomas Hendrik Ilves oma naise levage.

Mulgi pidu muru pääl ast üles ligi puultöist tuhat tansjat-lauljat.

Öie Pavelson, päältvaateje: „Kui miu käest küsites, et määne selle aaste tähtsündmus om eriti miilde jäänu, sis ma vasta, et Mulgi IV laulupidu. Ma ole kik Karksi, Tõrva ja Suistle peo läbi käenu. Sii olli pidude pidu! President oma Ieva provvage ollive iistseisja, kes peo avasive.

Alas sii pidu joba päev varemb tule tuumisege. Sii olli uhke, ku oma 40 mooturratast tullive. Meele võtse ärdäs. Pääkõrraldeje Allilendre Kaja ja Laande Alli ollive uhkin mulgi rõõvin. Mulle väege miildisi kiigeteema. Äste vällä mõteldu olli ka lavaedine – suure mulgi mustre. Süämese läits, kudas latseaia latse tantsusamme püüdlikuld säädive.

Rahvast olli pallu – esinejit, päältkaejit, laadalisit. Ma arva, et Paistun ei oleki vast kõrrage enne nii pallu rahvast kuun ollu. Sii pidu sai tänu lauljile, tantsjile, pillimeestele, koorijuhatejidele, tantsuõppajile, kavasäädjile, suure miiskonna tüüle iinotsan Kajage suur ja uhke.”

Tiina Lillepuu, koorilaulja Tarvastust: „Siikõrd olli siande rahulik pidu, särtsu ja mürtsu olli vähävõitu. A kiigeteema manu olli

sii paslik. Kige elävemb ja lõbusamb olli lätliste ülesastmine. Miu jaos olli puudu pidu kõrgpunkt.

Üits nädäl ennemb käisime me oma koorige Üits Viis Intsikurmun Uma Pido pääl. Kades tiip võrukside rikas omakiilne lauluvava. Kus neil olli alla võrukiilsit koorilaule, nii lastel kus uurdel, nii uusi ku rahvalauluainelisi! Ma usu, et mulgikiilsit laule om rasse löödä, sest neid om vähä. Siit miu ettepanek tulevestel pidu otsalistel: meil võis kah võrukide muudu vällä kuulute uute mulgikiilside laule lumise võisteluse. Oles tore, ku edespidi tules vanade kõrva uusi laule kah. Säalsaman om ää, et meil om olemen raudvara, mida iki egä kõrd laudas.”

Taivi Vesik, Kihnu abivallavanemb: „Suur tänu Mulgi Kultuuri Instituudi juhatejele Kajale kutsumise iist!

Väige tore olli osa saia mulke pidust. Nõnda pallu tansu-laulupunte ütekörrage ei olegi enne nannu. Kuigi me es saa pidu lõpuni jäiä, näime joba päevä põnevit ülesastmisi püüne pääl.

Esi kõnelime oma saarest, paksime oma kirjasõna, käsitüüd ja Kihnu süüki. Esieranis äste

lätsive Mulgimaal kaubas mede räimerulli ja lihahiruku. Tore olli sii, et väige pallu inimesi olli Kihnu elu-oluge äste kursin.

Väige lustiline olli pidu rongikäik, kun olli uhke tunne ütten auväärt mulkege ihenotsan astu. Tervisi Kihnust kigil mulkel!”

Lauri Vaiksaar, Mulgi Pruulikoda: „Tahame tänäde kikki pidulisi, kes mede õlut meksive. Saimetubliste kitta nii oma ää õlle iist ku selle iist, et nüüd om mulkel olemen oma pruulikoda, mille üle uhke olla. Omalt puult lubame uuge edesi minna – iki selleperäst, et õiget Mulgi õlut saas lähembel aal osta nii Mulgimaalt ku kaugembel kah.”

Küllli Allikvee, Mulgi savikoda: „Laat olli tore ja kik äste kõrraldet. Ostjit olli pallu, saime pallu äid sõnu. Kaaruspaglage tassi lätsive kik kaubas ja küsiti manu kah, mulgi mihege magneti saive kähku otsa ja neid töime savikoast manu. Ollime sel päeväl vällä kah Villändin Hansalaada pääl, a Mulgi laat olli tillemb ja äri läits Paistun parembini kah – kauplejit olli vähemb. Suur tänu kõrraldejil! Jääme tulevest pidu ja laata uutma.”

Vahetekste lugesevive nänn ja taat ek Saare Ene ja Tauli Ants.

Nii tansu ku laulu ollive siikõrd kiiguteemage seot.

Mulgi savikoal läits äri pidu pääl äste.

Puutüü om rasse, a uvitev.

Lastele tei poni lustisõitu. Pildi: Neil Viskov

Mulgi pidu pilte vaate: <http://nevis.planet.ee/pildid/IVMulgipidu/>

Üits mulk

Joba paar kõrda om Mulgi pidu pääl kuure ihen ollu üits tore nuur miis Kristjan Õmblus (26). Tulep vällä, et pääle kuure juhatemise om ta kah innat kuulmeister ja saa roosi oolas peremiis.

Kristjan Õmblus 4. juunil Paistun Mulgi pidul ühendkoori ihen. Pilt: Neil Viskov

Kas täadsit joba latsest pääst, et tahat muusikat õppi?

Peris täpseld es tää, a pilli-uvi olli joba peris vara olemen. Ma es käi viil koolingi, ku joba nõudsi omal kokku-valla pilli ek sis akordiunit. Tarvastu gümnaasiumi lõpuklassen ma joba täadsit, mida ma taha õppi ja miandsit ainid selle jaos vaja om – sis ma neid kah rohkemb õpsi. Pääle keskkooli lõppu lätsi ma Villändi kultuuriakadeemiase koolimuu-sikat õpma. Säält sai ma kah edime-se täadmise koorijuhatemise jaos ja lõpus koorijuhateje papre. Edesi lätsi ma Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia ütitse magistreõppekava pääle muusikapedagoogikat õpma. Selle ma just sii keväde lõpeti ja nüid ole aridustäaduste magister muusika-pedagoogika alal. A ülikuuli tüüge klapma panna olli peris rasse, päälegi käis õpmine järgemüüdä nii Talnan ku Villändin.

Miandsit pille Sa mängit?

Tarvastu muusika- ja kunsti-koolin õpsi ma akordiunit, peräst sedä Villändi muusikakoolin laverit ja akordiunit. Nõndapallu, ku koolin vaja om, mängi ma plockvlööti, väikekanneld ja kitarret kah. A kige kindlambelt tunne ma ennest laveri taga.

Tühü akassit Sa joba ülikooli kõrvast.

Jah, kigepäält ma olli Tarvastu segakoori Üits Viis koorijuhateje abi. Sis kutsuti Saarepeedi kuuli ja Villändi kutseõppekeskuse lauluõpetejes. Nõnda sii läits.

Olet kate peris uvve koori juhatei. Kas neid kuure annap kõrvute kah?

Kuigi mõlembe om uvve koori, om kumbki iki omamuudu. 2014. a sügüse luudu Mulgi segakoorin om meil prilla ümāriguld 40 inimest, mõnikörd rohkemb kah. Tõrva segakuur tulli kokku alla mineve sügüse ja sääl om 20 lauljat. Mulgi koori inimese tullive üle Mulgimaa ja kaugembelt kah kokku, enāmbjagu ütistõisi es tunne, mia kah neid es tunne ja nemā miu es tunne. Tõrva om tillike kotus, selle koori inimese enāmbjagu täadsive ütistõisi enne, mia olli nagu uus tuleja. Koori om iluste tühü akanu. Mulgi kooril om muduki ülesastmisi rohkemb, sest inimesi om mitmest omavalitsusest ja kik kutsuve meid iki laulma kah. Kõrvastvaateje om ütelnu, et mede kuur om selle aage tubliste parembes minnu – ei massa ärä unete, et kik nii inimese laulave ju oma põhitüü kõrvast. Tuleve suvel lääme Mulgi koorige Saksamaale Mindeni tuumkirikuse laulma ja sii keväde käisime Peterburi Jaani kirikun.

Ollit siikörd Paistun Mulgi pidul kuure päälük ja mineve kõrd Suistlen kah. Kas nüid olli kindlamb tunne?

Paistun olli iki kindlamb tunne küll ku edimene kõrd Suistlen. Nüid olli joba kergemb laule vällä otsi ja kava kokku panna. Laulja ja koorijuhateje, kes Mulgi pidudel käive, ollive kah joba tuttave. Tänu Mulgi pidudele ja katele Villändi laulu- ja tantsupidule

Kristjan Õmblus – koorijuhateje, kuulmeister ja roosiaia kuning

Kristjan Õmbluse roosiaid. Pilt: Mariann Õmblus

ole ma saanu juhate suurt kuuri ja nüid sii miut enāmb ei eidute.

Aga muduki om iki egäst pidust midägi õppi ja kõrva taga panna. Kas või sedä, et pääle kuure kirjapanekut tulep lauljide käest küside, kas na iki tegeliguld kah pidule plaanive tulla. Siikörd olli Paistun täiskasunu lauljit palu vähemb, kui neid kirja olli pant.

Mulle miildip, et viimāte Mulgi pidude om ollu āste püüne pääle säet: laul, tants ja sõna om omavahel āste kokku klapitet ja sellest tekkup üits uus lugu, mitte ei ole pallald konssert.

Kas Sia, nuur poiss, es pelgā uvve uhke Mulgi nimege koori loumist ja juhatemist? Enāmbjagu lauljit om ju Siust vanembe.

Es pelgā. Kui pakuti, sis võtsi vastu. Kunnigil piap ju sii ürjatus ja ots oleme ja egā mudu targembes ei saa ku tüüge.

Kumb Sulle tähtsamb om, kas koorijuhatemine või kuulmeistretüü?

Mõlembe om tore ja annave ütistõisele manu. Miu arust passive na āste kokku ja pakuve tõinetõisel vaheldust.

Kas Siu elun käive sis tüü ja lõbu ütenukuun?

Võip sedāsi üteld küll. Confucius om ju kah ütelnu: “Vali ammat, mes sulle tõeste miildip, ja sa ei pia enāmb üttegi päevä tüüd tegeme.”

Olet koolin tühün ollu pallald neli aastet, a selle tüü iist kah joba kitta saanu – Sulle anti mineve sügüse Villändi valla noore kuulmeistre aunimi.

Esi ma tunne küll, et ei ole ju midägi esierālikku tennu. Miu arvamine om, et ku vähätigi saap, tulep kooli au iist vällän olla ja latsi võisteluste pääle saata. Sedä ole ma tennu kah. Esiki laulupidul

käisime ärä. Edimene āä juhus olli Villändi valla laste lauluvõistelus. Sinna ma lätsi vällä kolme latsege ja tõime kodu edimese ja tõise kotusse. Mes sa viil mõistat tahta! Ülevabariigilisel poistelauluvõistelusel käisime kah ja säält tullime ärä kolmande kohage. Miu ku noore kuulmeistre jaos om nii suure asja.

Kui Sul om mitu kuuli, mitu kuuri ja muu tegemise pääle selle, kas sis puhkamise jaos kah aiga jääp?

Puhkust tulep omal esi võtta. Ma looda, et nüid, pääle ülikooli lõppu jääp oma jaos raasike rohkemb aiga, aga viimātsil aastil olli āste, ku nädālin olli üits prii päev. Koolin olli ma tühün neli päevä nädālin, nädālivahetustel ülikuul ja pühābeld Mulgi koori proovi.

Kas Sul unistus kah om?

Üits unistus olli asute oma laulukuur ja sii om joba täide minnu.

Tõine suur suuv oles minna Viini Filharmoonikide uvve aastet konsserdile. Nõndakavva, ku ma ennest mälete, ole ma iki vaadenu sedā konsserti egā aastet 1. jaanuaril televiisurist. A tahas sääl esi platsin olla. Mia usu, et unistuse saave tões.

Millest Sa magistretüü teit ja mes Sa täädä sait?

Miu magistretüü teema om „Muusikaõpeteje arvamine muusikaõpetuse indamisest“. Ma uursi sedā asja Lõune-Eesti lauluõpeteje käest ja sai täädä, et kuulmeistre piave õiges innate latse edesiminekut, mitte viisipidämist. Vaja om latsel täädä anda, kudas edesi minna. A siande indamine võtt pallu rohkemb aiga. Önnes ei ole koolin nüid sel aal pallald laulmine, a om muusikaõpetus ja selle ala käip pääle

laulmise kah pallu muid asju, näituses kullemine, pillimäng jne. Egā laits piap saama koolist täadmise, et ta saap akkame ja muusika om tore.

Pääle muusika om Siu tõises lemmikus lilli, esierānis roosi. Kudas Sa roosikasvatemise manu jõusit?

No ütite-tõist om mede kodun iki kasvatet, a ennemb iki rohkemb söögikraami. Sis kudagi akas järest rohkemb lille tuleme. Ku ma olli 12-aastene, sõs tulli mul peris roosiullus pääle. Ma akassi neid kokku korjame ja kasvateme. Prilla om mul 105 ruusi 60 eri sordist. Paar viimast aastet ei ole mul oma ruuse jaos kuigipallu aiga ollu, sii asi om raasike soiku jäänu. A nüid om kuul läbi ja sii suvi ma tahas tetā üte peris uvve roosipiindre kah. Kevāde ma käisi Türi lillilaada pääl ja näi, et väige pallu uusi sorte om manu tulli. Ma ole püündän iki roosimooduge ütite sammu käia.

Kas Sul pääle roosikasvatemise mõni muu uvi kah om?

Mulle miildip rahvatants ja kooli aal sai sedā iki Kersti Vunderi käe all tettu kah. Vahepääl, ku olli pallu tüüd ja ülikuul pooleli, jäi sii soiku, a nüid ma mõtle, et võis uvveste pääle akate.

Kas sügüesest Siu elun midägi muutup kah pääle selle, et ülikuul läbi om?

Jah, ma enāmb Saarepeedi kuuli sügüse tühü ei lää. Mulle om mitut uut kotust pakut ja prilla käip arutemine. Selge om sii, et ma lää oma elu ja tüüge edesi ja arvate om, et kuulmeistrammatit pia ma edespidi suuremben koolin ku seni.

Küsimuse ja mulgi kiil
Kristi Ilves

Hella Wuolijoki – Mulgimaalt Elme kihelkonnast peri kirjanik, ärinaine ja poliitik

Eesti-Soome kirjanik, ärinaine ja ühiskonnategelane Hella Wuolijoki (1908. aasteni Ella Marie Murrík) sündüsi 21. juulil 1886 Elme kihelkonna Taagepera valla endisen Ala kõrtsiuunen.

Ella esä Ernst Murrík olli Taagepera vallakirjuteje ja kuulmeister. Esä tääd pallu õigustäädusest ja kirjut sellest esiki raamatu.

Taageperan eläden võtt Ernst Murrík 1886. aastel naises Kadri Kokamäe, kelle esäl Otil olli rikas Lupe talu. Ott Kokamägi olli esieralik miis – muusikamiis, Carl Robert Jakobsoni sõber ja pooleoidja. Kadri Murrík olli Ala kõrtsipidaje. Just sellen kõrtsiuunen sündüsigi pere edimene laits Ella Marie. 1888. a sündüsi tüdär Salme Anette, pääle tedä viil Albert Leonhard, Erna Amalie ja Linda Irene. Vanembe latse saat-sive latsepõlve müüdü Lupe talun. 1897. aastel läits Murríkide pere Valka eläme ja sääl pidäs Ernst Murrík jupp aiga raamatupuuti.

Ella läits 1897. a Valga tüdär-lastekuuli. Tartun sai Ella Murrík tuttaves Aleksandre poistegümnaasiumi õpilase Gustav Suitsuge ja olli osaline „Noor - Eesti“ liikmise man. Sügäve jälle jätt noore tüdruku enge Eesti poliitika suurmiis, aakirjanik ja mitmekõrdne pääminister Jaan Tõnisson.

Ella Murríku Soome kolimise man olli oma osa Oskar Kallasel, Eesti suursaadikul Elsingin ja Londonin, ja temä kirjanigust naisel Ainol. 1904 ast Murrík Elsingi ülikuuli ja akas sääl õpma rahvaluuletäädust, esteetikat ja aalugu. 1908. a lõpet ta ülikooli keeletääduse magistre raadige.

Murríkul olli Soomen ulka enamlastest sõpru ja tutvit.

1908 ast ta abiellu Sulo Wuolijoege. Sulo olli ää pääge nuur miis, kel olli viinaviga man. Sii aigi nende elu ukka. Wuolijoki oolits äste oma omakside iist. Emä Kadri kooli Soomen 1929, a om matet Taagepera surnuaida. Esä Ernst kooli Soomen 1942 ja om matet Elsingise.

Ella Murríku edimese novelli tuudi rahva ette Postimehen 1902–1903. Oma edimese näitemängu kirjut ta 13-aasteselt. Nellä aaste peräst kirjut ta näitemängu „Talulapsed“. 1914 tulli vällä romaani „Udtagused“, mes kõnelep üttest ää järe pääl Mulgimaa talust.

Sama aaste sihen tulli Wuolijoele viil vällä sõateemaline regivärsin poem „Sõja laul“. Selle panni Wuolijoki ütten Bertolt Brechti ja temä sekretäri Margarete Steffinige saksa kiilde kah ümmer.

Peräst „Sõja laulu“ es kirjute Wuolijoki 16 aastet üttegi jutuegä luuletusteraamatut.

1913 läits Wuolijoki tühü Castréni ja Snellmani advokaardiäri manu. Temä ärinasetii akas pääle 1914, ku ta sai ammatise Kontro&Kuosmaneni sissiveoäri manu. 1917 asut ta oma äri, kaulbel kohvi, tii, kakao, nisu ja riisige. 1918 tei Wuolijoki Elsingin valla oma salongi, kun akassive käimä Soome ja vällämaa ärija kunstiinimese ja riigimihe. Ildaaigu luudu Soome poliitilise julgeoleku ammatimihe pidäsive Wuolijoe tegemistel oolege silmä pääl, sest temä man akas käimä järest rohkemb kommuniste.

Kolm aastet pidäs Wuolijoki äritegemisege vahet ja akas sis oma Marlebäckki mõisa ää järje pääle viima. 1929. a sügise sai Wuolijoki Vene Nõukogude valitsuse käest kümne aaste lua puuäri jaos ja joba tuleve aaste keväde saadeti Suojärve viirde tettu saeveskese 73 000 ja 1931 joba 110 000 ühikut mõtsamaterjaali. Parembil päevil olli ettevõttel kuus saevesket ja sii and Soomen tüüd ümäriguld 2400 inimesel. Perästpoole läits äri kokku Aunuksen Puu OY-ge. 1927–1931 olli Wuolijoki selle ettevõtte otsaline. 1931 võtíve lainuandja äri üle ja Wuolijoki tetti valla. Selle põhjuses üteldi äri

tagasimine, mes tulli veneleste innage võlsmisest. Pääle puuäri olli Wuolijoele Nõukogude Liidun töisi plaane kah. 1931 panti Wuolijoki Suomalainen Nafta OY juhatuse mittetäievolilises esimihe. Sellen ammatin olli ta 1937. aasteni, ku Nõukogudepuulse osanigu äri ameeriklastel maha müüsive.

Järgmine Wuolijoki juturamat „Udtaguste Leeni Tartus“ näi ilmavalgust 1932. Selles aas olli Wuolijoe eesti kiil nõnda kehvas jäänu, et tal soovitedi edespidi soome keelen kirjute. 1931 saive tal valmis näitemängu „Minister ka kommunist“ ja „Koidula“. Näitemäng „Säädus ja kõrd“, mille tegevus käip Soome kodusõa aal, olli kirjutet joba soome keelen. 1936 tuudi Tampere Tüülistiatren püüne pääle Wuolijoe tükk „Põlev maa“.

A peris näitekirjanigus sai Hella Wuolijoe oma Niskamäetükkege. 31. märtsil 1936 tuudi Juhani Tervapää varjunime all püüne pääle Wuolijoki „Niskamäe naised“. Selle näitemängu teema om vahe vanaaigse ja uvve elust arusaamise vahel. „Niskamäe naised“ sai väige kuulsas. Sedä om Soomen püüne pääle tuudu üle 40 kõrra. 1937 kirjut Wuolijoe näitemängu „Juuraku Hulda“ ja sõs „Justiina“. 1938 tuudi püüne pääle „Roheline

10.00 Tervitep rahvamuusikaansambel Jauram
10.15 Tervitusesõna
10.20–10.30 Hella Wuolijoki 130. Rükivälläande rahva ette tuumine
10.30–11.05 Vello Jaska ettekanne „Hella Wuolijoki elu ja luumisetüü“
11.15–12.45 Vilm „Hella W“
13.00–13.45 lille panek H. W. vanembide avva pääle Taagepera surnuaidan ja mälestuspalvus, õp Arvo Lasting

Ettevõtmise kõrraldep Mulgi Kultuuri Instituut
Mulgimaa kultuuriprogrammi abige.

kuld“. Nii sel tükil ku näitemängu „Vastumürk“ om auturi ende muudu päätelane. „Niskamäe leib“ tuudi rahva ette 1939. aastel ja sii kõnelep tegelaste armastusest oma kodutalu ja maa vastu. Niskamäe-lugude kolmas tükk „Niskamäe noorperenaine“ tuudi püüne pääle peräst Talvesõda. Enne töist ilmasõda tei Wuolijoki oma luumisetüüd edesi. Temä tähtsambe näitemängu saive valmis Bertolt Brechti abige. Kige kuulsamb neist om „Härra Punttila ja tema sulane Matti“. Tükk sai ürrätuse Wuolijoe käsikirjast „Saepuruprintsess“.

1940. aastide akatusen müüs Wuolijoki Marlebäckki mõisa maha ja ost asemele Elsingist 40 km kaugusel oleve Jokela mõisa. Võimukandja pidäsive Jokelat eelmisege kõrvuten viil ohtlikumbes riigivastates salakullejide pelgupaigas.

4. mail 1943 võeti Hella Wuolijoki vahi ala. Soome politsei panni talle süüs salakullemist, kuna ta avit Nõukogude langevarjurit Kerttu Nuortevat. Temä 25 aaste pikkust luuretüüd NSVL ääs kinnit NSVL luurepäälík Pavel Sudoplatov oma mälestusten. Kohtuotsussege mõisteti Wuolijoe elus aas vangimajja, a 1944. aastel lasti ta priis. Vangin oltu aiga tarvit Wuolijoki kirjutemise jaos. Valmis saive „Kummitusi ja kajakaid“ ja mälestusteraama-

tu „Koolitüdrukuna Tartus“ ja „Ülikooliaastad Helsingis“. Oma vangimajaelust kirjutep ta raamatun „Ma ei olnud vang“.

1945 sai Wuolijoki Soome parlamendi liikmes. 1945–1949 olli ta Yleisradio päädirektur. 1946 sõit Wuolijoki ütten Soome pundige Moskvase, kun Kremlin võtíve neid vastu Stalin ja Molotov. 1946 juulikuul, ku Wuolijoki oma 60. sünnipäevä tähist, olli tal küländ nii võimu ku kuulsust. 1948 sai Wuolijoki valla parlamendist ja vähä ildamb Yleisradio päädirekturi ammatist, temäst sai jälle kirjanik ja mõisaomanik. Valmis saive „Hulkurivalss“ ja „Kuningas õuenarriks“. Perämine olli kumardus Juhan Liivile ja Eino Leinole. 1949 tuudi püüne pääle „Töömehe perekond“. Niskamäe-lugudest tulli nüüd „Niskamäe Heta“. Perämine neist „Mis nüüd, Niskamäe?“, mille ta aiguse peräst oma sekretäri Brita Polttilale ette luges, tuudi püüne pääle 1953.

1952 tohterd Wuolijoki ennest Moskvan Nõukogude partei ja riigitegelaste aigemajan. Ku tervis vähä parani, kirjut ta mälestusteraamatu „Minust sai ärinaine“.

Wuolijoki tervis läits järest kehvembes, ta kooli ärä 2. veebruaril 1954.

Vello Jaska
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Rahvamuusikaansamble Jauram pilliluu kõlasive Mulgi pidu pääl

Puulbe, 4. juunil peeti Viljandi vallan Paistun IV Mulgi pidu „Lääme kiike katsumaie“. Tõiste piduliste kõrvan olli suurel pidul kah Tõrva rahvamuusikaansambel Jauram, kes saat oma muusikage nii tantsjit kui laulukuuri ja mäng suure orkestren kah.

Pillimihe kogunive Paistun joba ommuku, et tetä elüpruuvi ja sis õhtune pidukava ütten tantsjide-lauljidege selges arjute.

Tõrva kultuurimaja rahvamuusikaansambel Jauram om sellel uuaal läbi tennu suure noorenduskuuri ja jõudnu rahva ette kogundi uvve näoge. Ansamblese om manu tullu mitu ää pääge ja muusikaannige inimest, kes om ütten toonu uusi rahvapille.

Jauramin mängive: Vello Jaska – akordiun, trumm, löötsapill, laul; Kalev Mäekalle – akkaje muusikamiis ja laulja, kes om õpnu laverit, mängnu kitarret, kontrabassi, manduliini, jauramit, pasunit ja laulnu kah, õpip bändsot mängmä; Karin Kase – laulja, temä pilles

Tõrva kultuurimaja rahvamuusikaansambel Jauram. Kura kätt Vello Jaska, Kalev Mäekalle, Inari Vähi, Thea Leitmaa, Arnold Looga, Karin Kase. Pilt: erakogu

om ansamble nimipill jauram jt rütmipilli; Märt Tomp om õpnu akordiunimängu, ansamblen mängip manduliini, torupilli ja uurip löötsamängu saladusi;

Inari Vähi mängip kitarret ja laulap; Arnold Looga – kontrabass, basskitarr, trumm, laul; ansamble iistvedäje Thea Leitmaa – akordiun, löötsapill, laul.

Rahvamuusiku ja muusikaõpeteje Koidu Ahki sõnade perrä om Jauramil oleman tugev oma kodukandi perimuse suund, Mulgimaa kultuur, a na

oiave laiembet rahvakultuuri pilti kah.

Jauram om valinu oma tii, jäänu oma kodukandi kultuurielu toetejes, tennu rahvamuusikat maakonna ja kaugembel.

Keväde olli Jauram osaline kah Eesti rahvamuusikatüütluste vestivalil Moisekatsi Elohelü. Jaanipäevä aigu om tulemen rahvusvaheline perimuspidu Baltika 2016, võidupühä ja peräst sedä jaanipeo.

Oma kodulinnan tiip ansambel kuuntüüd Tõrva kultuurimaja näitemänguringige, anden oma muusikage särtsu manu V. Jaska näitemängule „Mudari Mari musirull“. Edimest kõrda tuudi tükk püüne pääle märtsikuul Tõrva kultuurimajan ja juulikuul oodap iin näitemänguringi ja Jaurami ütine konsertreis Saaremaale. Sinna om meid kutsun Kuresaare naiste tantsurühm Ritsika, üttenendege ast Jauram üles minene suvel Praha volkklooripäevel.

Thea Leitmaa

Rahvamuusikaansamble Jauram iistvedäi Mulgi kiil: Kristi Ilves

Lapsed

Värvi pilt iluste ärä!

Saada vastusse 5. septembres e-kirjage aadressi pääle ajaleht@mulgimaa.ee või ariligu kirjage Mulgi Kultuuri Instituuti: Keväde 1, Tõrva, 68605, Valgamaa. Kirjute manu kah oma aadress, sest vastanu laste vahel loosime vällä auinna!

Mesperäst puu ei kõnele

Vanast mõistan kik puu kõnelde.

Üitskõrd minnu üits miis mõtsa. Ta akanu kuust ragume.

Kuus kaevanu: „Ärä rao miut! Kas sa ei näe, et vaik joosep mul tüve müüdä ku silmävesi? Jätä järgi!“

Miis akas pedäjet ragume. Pedäi ai vastu: „Ärä rao! Mul om valus!“

Miis läits lepä manu. Lepp üt: „Ärä tii miul ädä! Kas sa ei näe, et egä kõrd, ku sa kirvege lüüt, tulep punast verd miu siist vällä? Sul saap käsi verege kokku!“

Miis jätt ragumise järgi ja akas kodu poole mineme.

Tii pääl tullu talle Taat vastu. Sii peris: „Miis, mes sul om, et sa nõnda tujust ärä olet?“

Miis kaevas: „Üitski mõtsa-puu ei lase ennest maha ragude.“

Taat üt: „Mine mõtsa ja rao, miast puud tahat. Täembesest päeväst pääle ei või puu enämb kõnelde egä inimestel vastu akate.“

Sedäviisi jäivegi kik puu tummas. Tuule kähen akkave puu kohiseme. Sii omgi kik nende jutt.

Eesti rahvajutt
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat kokku üte

vanasõna!

AKKA

KUI

LATVA

PÄÄLE

RONIDE

TÜVEST

TAHAT.

Ruute sissi om ärä paetet kümme rahvakalendrest peri suvekuude nimetust.

Otsi vällä!

JAANIKuu (juuni),
PIIMÄkuu (juuni),
ÄITSMEkuu (juuni),
EINÄkuu (juuli),
MÄDÄkuu (juuli),
JAAGUPIkuu (juuli),
LÖIKUSEkuu (august),
RÜÄkuu (august),
LEVÄkuu (august),
KIRBUkuu (august).

S	A	D	E	Ä	D	Ä	M	R	T
O	L	Ä	I	T	S	M	E	I	U
P	Ü	Õ	V	B	N	I	M	Ö	I
U	B	R	I	K	J	I	I	D	Ä
E	R	T	U	K	I	P	O	P	J
Ü	I	Õ	Ä	V	U	B	N	T	R
M	Ö	N	V	G	B	S	J	H	Ü
Õ	I	J	A	V	N	L	E	V	Ä
E	M	A	R	A	Ö	J	N	G	T
H	J	B	U	G	J	H	Ä	P	L

